

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

תוכן עניינים

- א. טובת הנאה לבעלים ... שהפריש תרומה ... הא לך סלע זה ותנהו לבן בתי כהן מותר אם היה כהן לכהן אסור ... תרומה דקדושת הגוף היא ... לא אתי למיטעי בה הני כיון דקדושת דמים נינהו אתי למיטעי בהון דבר מיתחל קדושתיהו אארבעה זוזי ואתא למינהג בהן מנהג דחולין1
- ב. תרומת חוצה לארץ אין בה משום כהן המסייע בבית הגרנות3
- ג. תרומת חוצה לארץ במילה ברוב רבה מבטלה ברוב ואוכל לה בימי טומאתו ... הוה רמי תרי נטלי דחולין וחדא נטלא דתרומה ושקיל חד מיכן ואילך רמי חדא ושקיל חדא4
- ד. תרומת חוצה לארץ אוכל והולך ואח"כ מפריש5
- ה. אין תרומת חוצה לארץ אסורה אלא במי שהטומאה יוצאה עליו מגופו והני מילי באכילה אבל בנגיעה לית לן בה6
- ו. נדה קוצה חלה ואוכל לה כהן קטן8
- ז. ואי ליכא כהן קטן שקלה לה בריש מסא ושדיא בתנורא והדר מפרשא חלה אחריתי כי היכי דלא תשתכח תורת חלה ואוכל לה כהן גדול9
- ח. בכור נאכל שנה בשנה כו' מדקאמר נולד בו מום בתוך שנתו למימרא דלשנה דירדיה מנינן10
- ט. הבכור שנאכל לשני ימים ולילה אחד11

דף כז.

א. טובת הנאה לבעלים ... שהפריש תרומה ... הא לך סלע זה ותנהו לבן בתי כהן מותר אם היה כהן לכהן אסור ... תרומה דקדושת הגוף היא ... לא אתי למיטעי בה הני כיון

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

קדושת דמים נינהו אתי למיטעי בהזן דבר מיתחל קדושתיהו אארבעה זוזי ואתא למינהג בהז מנהג דחולין

לא יתן אדם¹ תרומה לשומר גתו, ולא בכור לשומר עדרו, ולא מתנות – זרוע לחיים וקיבה לרועה בהמתו, כשאינו משלם להם עבור השמירה או הרעיה שנראה שנותן לו עבור השמירה, והתורה אמרה (במדבר יח פסוק לא) כִּי שָׂכָר הוּא לָכֶם חֶלֶף עֲבַדְתֶּם בְּאֶהָל מוֹעֵד וְלֹא חֶלֶף שְׂכִירוֹת², כמו שהתבאר לעיל דף כו: וכן לכל מי שעושה אצלו פעולה לא יתן לו התרומה בלי לשלם עבור עבודתו.

וכן לא יתן³ ישראל בהמתו לטבח כהן לשחוט ויתן לו המתנות ולא בכור לרועה כהן לרעות לו ויתן לו הבכור אא"כ נותן להם שכרן.

וכן אם נותן⁴ לכהן בשביל שום טובה שעשה עמו או שיעשה עמו אסור מטעם זה.

ואם נתן חילל קדש ה'. שמבזה מתנות ה' ואמרו בגמ' שחייב מיתה בידי שמים⁵, ועליהם נאמר (מלאכי ב פסוק ח) שְׁחַתֶּם בְּרִית הַלְוִי וגו', וגם הכהנים בכלל לויים, ואמרו בגמ'⁶ שאם עשו כן המקום מביא עליהן ג' פורעניות שנא' (מיכה ג פסוק יב) לָכֵן בְּגִלְלָכֶם צִיּוֹן שָׁדָה תִּחְרַשׁ וִירוּשָׁלַם עֵינֵי תִהְיֶה וְהָר הַבֵּית לְבָמוֹת יָעַר.

אלא א"כ נתן להם שכר שמירתן תחילה. אבל מתחלה⁷ לתת לו הבכור או המתנות אסור אף שאח"כ יתן להם שכרן דמיד שנותן להם המתנות נראה

¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק יב הלכה ב

² [מאירי וריטב"א קדושין ו' ב' ורבנו יונה ב"ב ס"ג א' ובק"ס בפ"א דבכורות כ' דאיסור זה מדרבנן משחתם ברית הלוי וקרא דלא תחללו אסמכתא.

³ תוספתא דמאי פ"ה הי"ח

⁴ פרישה יו"ד סי' של"א סקס"ז

⁵ שנא' ואת קדשי בני ישראל לא תחללו ולא תמותו אולם כתבו התוס' דלאו דוקא מיתה דהא לא חשיב לה בסנהדרין בהדי אלו שבמיתה אלא קרוב הוא לעון מיתה.

⁶ ירו' דמאי פ"ו ה"ב:

⁷ ונראה דרבנו דייק כן מלשון התוספתא דקתני אם נתן להם שכרן רצה נותן להם לשם טובה משמע דוקא שנתן להם שכרם תחלה. צה"ל שם קעד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

ככהן המסייע בבית הגרנות וי"א⁸ שאם ידוע לכל שלא ינכה להם המתנות בעד שמירתן יכול ליתן אפי' מקודם.

ורשאי ישראל לומר לישראל אחר הא לך סלע זו ותן תרומה או ראשית הגז ופדיון הבן⁹ לפלוני הכהן בן בתי¹⁰ או בן אחותי וכל כיוצא בזה¹¹.

אבל לכהן אסור לו לומר לישראל קח סלע ותן לקרובי אף על גב שאינו נוטל לעצמו שמכיון שראוי לו עצמו¹² מחזי ככהן המסייע בבית הגרנות.

וי"א¹³ שאף בכור או שאר מתנות כגון זרוע לחיים וקיבה ורשאי ישראל לומר לישראל אחר הא לך סלע זו ותן תרומה לפלוני הכהן בן בתי או בן אחותי, וי"א¹⁴ שלא התירו אלא במה שקדוש בקדושת הגוף כגון תרומה או בכור תם אך כל שאינו אלא קדושת דמים כמתנות או בכור בעל מום אסור, שמא לא יאכלם בדרך גדולה בסברו שנתחללה מהם הקדושה¹⁵.

ב. תרומת חוצה לארץ אין בה משום כהן המסייע בבית הגרנות

⁸ עה"ש

⁹ ואף לחולקים להלן בקדושת שמים שאסור מודו דמותר בהנהו דבהו אין קדושה שא"צ לאוכלן בצליו ובחרדל. צה"ל רסט

¹⁰ ובשנותן לו אפשר שאסור לו לומר אני נותן לך בשביל שאבי אמך נתן לי מעות. פרישה יו"ד סי' של"א סקס"ז

¹¹ אורחא דמילתא נקט וה"ה שאר כהן קרובו או אינו קרובו ולא אתי לאפוקי אלא בן אחיו או בן בנו דכהן לכהן אסור וכנ"ל וזו כוונת רבנו שסיים וכל כיוצא בזה

¹² רש"י כאן וכ"כ תוס' בתמורה כ"ח ב'

¹³ רמב"ם שם

¹⁴ רש"י והרמב"ן והרא"ש בבכורות כ"ז א' וכ"כ המור יו"ד סי' של"א והשיג על רבנו וכבר כתב רי"ט אלגזי שם דרבנו מפרש כפי' הרגמ"ה שם דקאי קושיית הגמ' על הרישא דאין נותנין להן תרו"מ בשכרן ע"ש

¹⁵ דדוקא בתרומה שקדוש קדושת הגוף ולא אתי לאסוקי אדעת' שנתחלל קדושתו מותר לעשות כן אבל בבכור בע"מ או במתנות אסור לעשות כן דכיון שאין בהם קדושת הגוף רק קדושת דמים דהיינו שמצוה לאוכלן בצלי ובחרדל בדרך שהמלכים אוכלים ואם יתירו ליתן לו ממון עבור הטובת הנאה ישעה הכהן ויסבור שנתחללה קדושתו על הממון ושוב א"צ לאוכלן בצלי ובחרדל לכן אסרו לעשות כן;

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

תרומת חו"ל אין בו איסור כהן המסייע בבית הגרנות¹⁶ או שכר פעולה. ולפיכך מותר לו לסייע או לשמור בכדי לקבל חלה תרומה או בכור וכל כיו"ב וי"א¹⁷ דאסור לכהן לסייע גם בתרומת חו"ל אלא שאם סייע מותר ליתן לו התרומה.

ג. תרומת חוצה לארץ בטיילה ברוב רבה מבטלה ברוב ואוכל לה בימי טומאתו... הוה רמי תרי נטלי דחולין וחדא נטלא דתרומה ושקיל חד מיכן ואילך רמי חדא ושקיל חדא

אף על גב דאין מבטלין איסור לכתחלה תרומת חו"ל¹⁸ מותר¹⁹. וגם הקילו בה שא"צ מאה ואחד אלא לבטלה ברוב, ויש מי שאומר²⁰ דדוקא חד בתרי ולא בפחות. וי"א²¹ שאם נתערבה מעצמה אפי' שוה בשוה מותר. וכ"ז דוקא מין במינו אבל בשאינו מינו אין בטל אלא בששים²².

ומשנתבטלה אוכלה הכהן בימי טומאתו. ולא עוד אלא אם היה לו יין²³ של תרומת חו"ל נוטל ממנו לוג אחד ונותן עליו שני לוגין חולין, ונמצא הכל שלשה, ויש כאן רוב חולין שהתרומה מתבטלת ברוב, ואח"כ י"א שנוטל מדין של תרומה לוג ונותן לתוך השלשה ומגביה מארבעתן לוג ושותה²⁴, וחוזר ומשליך לתוכן לוג אחד וחוזר ונוטל לוג ושותה, וכן נותן לוג תרומה

16 רמב"ם הלכות ביכורים פרק ה הלכה יב

17 ב"י יו"ד ס"ס שכ"ג בשם רש"י והמור והביאו הש"ך סק"א בשם רש"י והמור והגר"א שם בשו"ע. ועי' פתח זוטא סי' שכ"ג סק"ג.

18 רמב"ם הלכות תרומות פרק יג הלכה יא

19 ועי' רשב"א יבמות פ"ב ב' בחד תירוץ שרצה לומר דאסור לבטל לכתחלה ורק אם נתערב מותר להוסיף עליהן והוא מדברי הרמב"ן בהשגחה בסוף יבמות וכן במאירי שם הביא ב' הדעות אבל הפוסקים בה' חלה נקמו דמותר לבטל לכתחלה וכן משמע לכאן מהא דר"ה ברי' דר"י בבכורות כ"ז א'.

20 פי' ר"א מן ההר יבמות פ"ב ב'

21 ב"י יו"ד סי' שכ"ג וכ"מ פ"ה מביכורים הי"ב וע"ש בש"ך סק"י

22 מאירי פסחים מ"ו

23 נראה דה"ה שאר דברים ולרבותא נקט יין דאע"ג דבמשקין יש בילה מ"מ מקילין בזה לתלות שמעלה חולין. דר"א שם עה

24 דכיון שכבר נתבטלה התרומה מבטלת עכשיו את התרומה ואין חוזר וניעור דהקילו בתרומת חו"ל שאין חוזר וניעור ודוקא שהי' רוב חולין אבל אם הי' בתחלה מחצה על מחצה לא התירו דדוקא כיבש התירו גם במחצה על מחצה בתרומת חו"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בכורות

ונוטל לוג מן התערובת עד שיכלה כל היין של תרומה²⁵, ונמצא שבטל כמה לוגין בשני לוגין של חולין. וי"א²⁶ שיש להתיר דוקא אם אחר ששפך לוג תרומה לתוך ב' לוגין של חולין נטל לוג מתוכן יכול לשתותו כיון שהוא מעורב ברוב חולין ואחר ששתהו תלינן שכבר שתה את התרומה, ויכול לחזור ולבטל בתוכו עוד לוג תרומה ולחזור ולשתות לוג, וכן עד לעולם דאחר ששתה תלינן ששתה כל פעם התרומה ובוזה הקילו חכמים בתרומת חו"ל. אבל אם בתחלה שפך אחר הלוג הראשון של תרומה עוד לוג תרומה מצטרף השני עם הראשון ואין כאן רוב חולין וא"א להתיר.

ולכו"ע כ"ז במין במינו²⁷ שמדאורייתא בטל ברוב, אבל בשאינו מינו צריך ששים, שהרי צריך לבטל טעמו.

וי"א²⁸ דה"ה דמותרת לזרים וי"א²⁹ דדוקא לכהן בימי טומאתו התירו אבל לזר אסור עד שיהא שם ק"א וגם אסור לבטל לבטלה³⁰. ובדיעבד³¹ אפי' עירב במזיד אין לאסור. וי"א³² דגם לכהן בימי טומאתו אסור לבטלה אלא שאם נתערבה בחולין מותר להוסיף עליה לבטלה ובשו"ע פסק להקל בזה³³.

ד. תרומת חוצה לארץ אוכל והולך ואח"כ מפריש

²⁵ ותלינן ששותה את החולין ואף על גב דבלח יש בילה הקילו בזה בתרומת חו"ל ואחרי ששתה תלינן ששתה את התרומה ומה שנשאר הוא החולין ויכול לחזור ולבטל בתוכו וכן עד לעולם אף על גב דלפי החשבון כבר רבתה התרומה אבל אם לא יגביה וישתה מזה לוג לא יקילו להרבות כ"כ תרומה עד שתרבה התרומה.

²⁶ הראב"ד כאן ורש"י והרמב"ן ורבנו גרשום בבכורות כ"ז א' וגי' רבנו הובאה בתוס' חיצוניות שם שנדפס בשטמ"ק החדש והובא ג"כ ברי"ט אלגזי שם ע"ש

²⁷ ערוה"ש

²⁸ דעת רש"י ורמב"ן כאן ובמלחמות פסחים מ"ח וכו' דהריטב"א ביבמות פ"ב א' והמאירי שם ובפסחים מ"ו וכו' דהרשב"א בביצה ד' ב' ועוד ראשונים והרדב"ז ב' שכן גם דעת רבנו ולכאוי' אינו מוכרח שהרי רבנו לא הזכיר אלא ואוכלה בימי טומאתו ואולי משום שיש חיוב נתינה וממון לא בטל לכן נקט רבנו דוקא בימי טומאתו וכו' כבאו"ז סי' רכ"ו וע"ל פי"א ה"ז ומש"כ שם.

²⁹ תוס' בבכורות שם ועוד כמה ראשונים מובא ביו"ד סי' שכ"ג ס"א

³⁰ או"ז סי' תש"ס בשם רבנו שמחה וכן הביא בהנהגות יד איתן בשם הרוקח וכו' הר"ן בפ"ג דפסחים בשם הרמב"ן דלא התירו אלא אם כבר נתערב מותר להוסיף עליו לבטלו ומובא בב"י יו"ד ר"ס שכ"ג אבל בשו"ע שם פסק כדעת רבנו וע"ש בש"ך

³¹ ש"ך יו"ד סי' שכ"ג סק"י

³² ד' רמב"ן במלחמות פ"ג דפסחים סוגיא דכיצד מפרישין ומובא בר"ן שם וכן בקו"א ליבמות לרמב"ן [ועי' במאירי שם שהביא ג"כ שיטה זו ודחאה] ומובא בביאור הגר"א ביו"ד סי' צ"ט סק"י ועי' בב"י שם מה שמביא מרשב"א בתוה"ב בשם הרמב"ן וצ"ע.

³³ יו"ד סי' שכ"ג ס"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

כבר התבאר במסכת ביצה דף ט. ששונה עיסה שנילושה מערב יום טוב ולא הופרשה ממנה חלה בחוץ לארץ, מעיסה שנילושה בארץ ישראל³⁴. שבארץ ישראל נתבאר אין לה תקנה אלא אם ילוש עיסה אחרת, אך בחוץ לארץ לא יאפה כל העיסה ביום טוב אלא ישייר מקצתה, יותר מכדי שיעור שרוצה להפריש, כדי שיפריש חלה מאותו השיור³⁵, ואחר יום טוב יפריש חלה מן המשויר³⁶ ויפטור כל העיסה שאכלה ביום טוב, שהקילו בחלת חוץ לארץ להיות אוכל והולך ואח"כ מפריש חלה מהמשוייר.

י"א שאסור לאפות כל העיסה ביום טוב ולשייר מקצת הפת כדי להפריש ממנה חלה לאחר יום טוב, שהרי מקצת זה אינו יכול לאכלו ביום טוב, ונמצא כשאפה אותו עשה מלאכה שלא לצורך אכילה³⁷. ויש חולקין³⁸ וסוברים שמותר לאפות הכל ביחד לפי שאפיית החלה היא ג"כ צורך יום טוב שאם לא יהא מותר לו לאפותה, לא יוכל לאפות כל העיסה ויתבטל משמחת יום טוב. העיקר כסברא האחרונה ומכל מקום לכתחלה יש להחמיר ולחוש לסברא הראשונה³⁹.

ה. אין תרומת חוצה לארץ אסורה אלא במי שהטומאה יוצאה עליו מגופו והני מילי באכילה אבל בנגיעה לית לן בה

³⁴ שו"ע ונו"כ שם

³⁵ דבעינן שיהיה שיריה ניכר ועוד דאם לא יניח רק שיעור חלה דמי כמאן דמפריש ביום טוב. מ"ב שם כב
³⁶ בערוך השלחן (יו"ד סי' שכ"ג סעי' א') כשמפריש במוצאי שבת ויום טוב יברך, אבל בשש"כ (פ"א סעי' כ"ט) מביא בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שאין לברך על ההפרשה, כיון שהוא מטעם ברירה על מה שכבר אכל, ונמצא שעצם ההפרשה כבר חל למפרע, וא"כ אי אפשר לברך עליה עתה.

³⁷ ואף על פי שהתירו למלאות התנור פת אף על פי שאינו צריך לכל הפת ביום טוב מפני שהפת נאפה יפה כשיש פת הרבה בתנור כמו שיתבאר בסי' תק"ז מכל מקום לא התירו לו אלא כשכל הפת שלו שאפשר לו לאכול כל פת ופת איזו שירצה ואם יודמנו לו אורחים יכול לאכול את כל הפת אבל כשמקצת הפת אינו ברשותו לאכלו כשירצה ובערב יום טוב היה אפשר לו להפריש ולחלק מקצת זה מכל העיסה אסור לאפותו ביום טוב

³⁸ דעת הרמ"א שם

³⁹ מ"ב ס"ק כד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

תרומת ח"ל⁴⁰ הואיל ועיקרה מדבריהן⁴¹ אינה אסורה באכילה ואפי' אם התרומה עצמה ג"כ טמאה⁴², אלא לכהן שטומאה יוצאה עליו מגופו, והן בעלי קריין⁴³ וזבין וזבות⁴⁴ ונדות ויולדות⁴⁵, וכן בסיכה אבל בנגיעה מותר.

וכלן שטבלו מותרין לאכילה אף על פי שלא העריב שמשן, שלא החמירו בתרומת חו"ל בטבול יום ויש מחמירין⁴⁶ שצריך הערב שמש וי"א⁴⁷ שאם אפשר ליתן לכהן קטן שלא נטמא מעולם לא יתן לגדול שטבל.

אבל טמאי מגע טומאות בין שנגע במת שאי אפשר לנו היום לטהר ממנו בין שנגע בשרץ אינו צריך לטבול לתרומת חוצה לארץ.

י"א⁴⁸ שלענין זה סוריא כחו"ל וי"א⁴⁹ דבסוריא אין מתירין וי"א⁵⁰ דבכל המקומות הסמוכין לא"י אין להתיר רק בבבל שרחוק קצת מא"י ולא יתחלף בתרומת הארץ אבל במקומות שכבשו עו"מ ולא כבשו עו"ב לכו"ע אין להקל בזה

⁴⁰ רמב"ם הלכות תרומות פרק ז הלכה ח

⁴¹ אבל תרומת א"י אף דבזה"ז הוא מדבריהם כנ"ל ספ"א מ"מ הואיל ועיקרה מה"ת בזמן בית ראשון אין להקל בזה ואפי' בירקות וכן במקומות שכבשו עו"מ ולא כבשו עו"ב כיון דבזמן בית ראשון הי' מה"ת דינו כא"י לענין זה. מנ"ח מצוה רע"ט אות ד'

⁴² שהרי גם בחלה התירו אף על גב דבדאי מוכשרת ונטמאת מיד וכן מסיק הריטב"א בנדה ל"ב א' דמותר ג"כ לאוכלה

⁴³ ופולטת דינה כבעל קרי ובוועל נדה יש דעות בזה אם נקרא טומאה יוצאה מגופו

⁴⁴ ובכלל זה שומרת יום כנגד יום

⁴⁵ אבל בימי טוהר שלה (אם טבלה אחרי ימי טומאתה) הרי היא כטבול ומותרת בתרומת חו"ל עי' פ"א ממטמו"מ ה"ב

⁴⁶ רמ"א יו"ד סי' שצ"ב ס"ה בשם הר"ן פ"ג דפסחים וכ"ה ברמב"ן במלחמות שם וכ"נ דעת הרגמ"ה בבכורות כ"ז ב' דמסיק דלא התירו לטמא מת ושרץ אחר טבילה אלא חלה שני' ע"ש וכ"ד הריטב"א בנדה ל"ב א' והרשב"א והמאירי שם הביאו שהתוס' נסתפקו בזה וכן באו"ז סי' רכ"ו נסתפק בזה בטמא מת ובטמא שרץ מתיר.

⁴⁷ [ראב"ד כאן ומשמע דמחמיר אפי' העריב שמשו גזרה אטו לפני טבילה וכ"ה בהדיא בהשגותיו על הר"ה בפסחים מ"ה וכ"כ בכו"פ פט"ו בשמו ועי' בתוס' אנשי שם חלה פ"ד מ"ח בשם ש"ל דבליכא כהן קטן מודה הראב"ד כדמשמע מלשוננו וצ"ע ומה שתמה הכ"מ דא"כ בטלת תורת טבילה י"ל דרק בזב גזרו שיטבול במקוה והוא צריך מים חיים וכל טומאה יוצא מגופו גזרו אטו זב כדמשמע לשון הראב"ד.

⁴⁸ דעת רבנו לקמן פ"ה מביכורים ה"י

⁴⁹ דעת הרמב"ן בה' חלה שרק בחלה השני' הקילו בסוריא ולפ"ז בתרומה שאין ב' תרומות אין להקל בזה

⁵⁰ דעת הר"ש בפ"ד דחלה מ"ה והתו' בבכורות כ"ז ובחולין ק"ד והרא"ש בה' חלה סי' ד' דבמקומות הסמוכים לא התירו אלא בחלה שני' וכן מצדד הרשב"א במסקנתו בפסקי חלה שער ד' וכ"ה באו"ז ה' חלה סי' רנ"א ועי' במאירי פ"ד דחלה שהביא ב' הדעות אבל בשו"ע יו"ד סי' שצ"ב ס"ה פסק כרבנו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

ו. נדה קוצה חלה ואוכל לה כהן קטן

ומשום שהתבאר שמותר⁵¹ אפילו למי שטומאה יוצאת מגופו לגעת בתרומת חו"ל לפיכך נדה קוצה לה חלה בחוצה לארץ אף על גב שהחלה מוכשרת ונדה הוא טומאה יוצא מגופה שאסורה לאכל אפי' תרומת חו"ל מכיון שאינה מוזהרת אלא לאכלה לא ליגע בה.

וי"א שיכול כהן שאין טומאה יוצא מגופו לאכלה כגון כהן קטן פחות מבן ט' שנים ויום א' שאין מטמא בקרי וגם מן הסתם לא ראה זיבה, או גדול שטבל לקריו אף על פי שלא העריב שמשו שיכול לאכלו [רק שיזהר לאכול מיד אחר טבילתו ולא יטיל מים בין טבילתו לאכילה שמא יטיל מים חלוקים או עכורים שיש בהן חשש קרי ויהא אסור לאכול חלה זו עד שיחזור ויטבול, וי"א⁵² שאם אפשר ליתן לכהן קטן שלא נטמא מעולם לא יתן לגדול שטבל. וי"א⁵³ שאין מאכילין חלה בזה"ז לשום כהן שאין מחזיקין אותו לכהן ודאי שמא נתחללה אחת מאמותיו וכן המנהג.

וכבר התבאר במסכת פסחים דף מו. שמטעם זה הלש עיסה ביו"ט יפרישנה בעודה עיסה, ואחר שהפריש לא יאפה אותה שאינו צורך אוכל נפש שהמנהג לא ליתנה וגם לא ישרפנה שאין שורפים קדשים ביו"ט⁵⁴ אלא יניחנה למוצאי יו"ט וישרפנה⁵⁵.

⁵¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק יב הלכה א

⁵² [ראב"ד כאן ומשמע דמחמיר אפי' העריב שמשו גזרה אטו לפני טבילה וכ"ה בהדיא בהשגותיו על הר"ה בפסחים מ"ה וכ"כ בכ"פ פט"ו בשמו ועי' בתוס' אנשי שם חלה פ"ד מ"ח בשם ש"ל דבליכא כהן קטן מודה הראב"ד כדמשמע מלשוננו וצ"ע ומה שתמה הכ"מ דא"כ בטלת תורת טבילה י"ל דרק בזב גזרו שיטבול במקוה והוא צריך מים חיים וכל טומאה יוצא מגופו גזרו אטו זב כדמשמע לשון הראב"ד.

⁵³ רמ"א או"ח תנז ב ובמ"ב שם

⁵⁴ ואף על פי שיש מצות עשה בשריפתה לפי שיו"ט הוא עשה ולא תעשה ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה. ⁵⁵ עיין הגהות ר' ישעיה פיק שעמד ע"ז מהא דקיי"ל אין שורפין קדשים בלילה וא"כ לכאורה ה"ה לתרומה וחלה שנמטאו אמנם באמת גם ממשנה פ' במה מדליקין גמי משמע לכאורה ששורפין תרומה בלילה שהרי אמרה רק שאין מדליקין בשמן שריפה ביום טוב אבל בחול מדליקין והדלקה הוא מסתמא בלילה וא"כ אף בחול אין להדליק ומוכח דשורפין בלילה ומצאתי שכבר עמדו בזה הראשונים והביאו ירושלמי בזה עיין רמב"ן ורשב"א וריטב"א וחדושי הר"ן שם בדף כ"ד ע"ב ובמהר"ם חלאווה פסחים דף ג' ועיין גם בתוס' שבת כ"ד ע"ב בד"ה עד בוקר אלא דדברי הירושלמי אינם מובנים גם תלי לה שם במ"ד מילה שלא בזמנה נימול בלילה ואנן לא קיי"ל כהאי מ"ד וצ"ע שם בירושלמי ובדברי הראשונים הנ"ל. בה"ל תקו ד

הלכות הדף היומי

מסנת בכורות

ואסור לטלטלה לאחר שהפריש שהרי אינה ראויה לכלום אבל מיד כשקרא לה שם חלה ועדיין היא בידו קודם שהניחה רשאי לטלטלה לכל מקום שירצה ומניחה שם עד מוצאי יום טוב לשורפה.

וביו"ט של פסח, לא יפריש חלה בעודה עיסה⁵⁶, אלא יאפה ממנה מצות ויפריש ממצה אחת על כולן. שאם יניחנה כך כשהיא עיסה עד מוצאי יום טוב ואז ישרפנה יש לחוש שמא תחמיץ ויעבור עליה בבל יראה ובל ימצא⁵⁷.

ובדיעבד בחלת חו"ל אם אין שם אלא כהן בוגר שלא טבל לקריו יכול לאפותה ע"י שיבטלנה ברוב קודם האפייה, דכיון שנתבטל ברוב מותרת אפילו לכהן טמא.

ז. ואי ליכא כהן קטן שקלה לה בריש מסא ושדיא בתנורא והדר מפרשא חלה אחריתי כי היכי דלא תשתכח תורת חלה ואוכל לה כהן גדול

עיקר דין החלה שהיא מן התורה צריכין להפרישה בארץ ישראל בטהרה וליתנה לכהן, והכהן אוכלה בטהרת תרומה דתרומה קרייה רחמנא.

וחלה טמאה צריכה שריפה כתרומה טמאה ואסור לאוכלה, ומפני שאין יכולין ליזהר בכל עת ובכל מקום מן הטומאה, לפיכך אמרו חז"ל [חלה פ"ד מ"ח] שלש ארצות לחלה, כלומר שדיני חלה חלוקין בשלש ארצות זו מזו. ויש מקומות שצריכין להפריש שתי חלות אחת שנשרפת באור ומפריש נוספת הנאכלת לכהן להחזיק דבריהם כשל תורה כדי שלא תשתכח, ושיעורים שונים יש בהפרשת החלות, אחד מעשרים וארבעה או מארבעים ושמונה.

אולם בזמן הזה שהחלה אסורה באכילה לכהנים מפני הטומאה, והחלה בלאו הכי נשרפת, נוטלים חלה כל שהוא, ואין מפרישין ב' חלות, אלא די בחלה אחת שאותה שורפין באש. [ולדעת הבן איש חי נכון להחמיר

⁵⁶ שו"ע ונו"כ תנז ב

⁵⁷ שו"ע הגר"ז שם ואף שנאמר לא יראה לך שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של גבוה מכל מקום חלה זו אינה נקראת של גבוה אלא שלו הואיל ויש לו בה צד היתר שאם יתחרט על מה שהפריש אותה לחלה ישאל לחכם ויתיר לו ותחזור חלה זו להיות חולין כמה שהיתה ויחזור ויפריש חלה אחרת הגר"ז שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

להפריש פעם אחת בשנה שיעור חלה אחד מכ"ד כדעת האר"י ז"ל. ויש מקהילות האשכנזים שנוהגים להפריש שיעור בזית.

ואחר ההפרשה שורפין את החלה באש, ולכתחלה אין לזרוק את החלה לאשפה ולזלזל בקדושת חלה. ויש אומרים שלא ישרפו את החלה עם היסק התנור, אלא ישרפו החלה בפני עצמה, כדי שלא ליהנות ממנה. ולכן נוהגים להשליך את החלה לתנור קודם שאופים בה. ויש מתירין, ונוהגים להקל בזה.

אולם אם אי אפשר לשרוף את החלה שהפרישו, מכל סיבה שהיא, יש לעטוף אותה בנייר היטב, ולזורקה לאשפה. וכן לאחר ששרף את החלה מותר לו לזורקה לאשפה, כיון שכבר נעשתה מצוותה, ואין בזה משום זלזול במצוה.

דף כז:

ח. בכור נאכל שנה בשנה כו' מדקאמר נולד בו מום בתוך שנתו למימרא דלשנה ידיה מנינן

כבר התבאר לעיל דף כו: שתם בזמן⁵⁸ הבית היה מצוה להקריבו תוך שנתו, דכתיב (דברים טו פסוק כ) לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ שָׁנָה בְּשָׁנָה, לפיכך אמרו חז"ל גם⁵⁹ בעל מום מצוה לאוכלו תוך שנתו⁶⁰.

ומאימתי מונה לו שנה, אם נולד בעל מום מונה לו מיום שנולד, והוא שיודע שכלו לו חדשיו דהיינו ט' לגסה וה' לדקה שאז הוא ראוי לאכילה מיד ביום לידתו, אבל אם לא ידע בודאי שכלו חדשיו אינו מונה לו שנתו אלא מיום שראוי לאכילה דהיינו מיום שמיני והלאה דאז⁶¹ ראוי לאכילה ואין מונין אלא מעת שנראה לאכילה.

⁵⁸ שו"ע ונו"כ שם ז

⁵⁹ בשו"ע כתב אפי' בעל מום כו'. כלומר לא מבעיא תם בזמן הבית שאינו קרב אלא תוך שנתו אלא אפי' בעל מום בזמן הזה לא ישהנו יותר משנתו. ש"ך יב

⁶⁰ ולא לאשהווי דלא ליתי לידי תקלה בגיזה ועבודה. ט"ז וסעיף ז

וכ"כ הפרישה מבואר דס"ל דעיקר קרא רק בתם אבל בבע"מ הוא רק דרבנן וכ"ה בלבוש וכן מפורש בס' יראים לרבינו אליעזר ממין (מצוה שנ"ב) אבל מדברי הסמ"ג (ה' בכורות מצוה רי"א) והרמב"ם פ"א מהל' בכורות ה"ח) מבואר דס"ל דהוי דאורייתאין חי' רע"א

⁶¹ ט"ז ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בכורות

ט. הבכור שנאכל לשני ימים ולילה אחד

כבר התבאר במסכת זבחים דף נה: שהשלמים⁶² נאכלים ביום הזביחה וכל הלילה וכל יום המחרת עד שתשקע החמה⁶³ שנאמר (ויקרא ז פסוק טז יז) ביום הקריבו את זבחו יאכל וממחרת והנותר ממנו יאכל. והנותר מבשר הזבח ביום השלישי פאש ישרף, נמצאת למד שהן נאכלין לשני ימים ולילה אחד בין חלק הכהנים בין חלק הבעלים. וי"א⁶⁴ שעיקר מצותו לאוכלו ביום זביחתו ורק אם נותר יאכלנו למחרת.

והוא הדין לבכור ומעשר שהרי הן קדשים קלים כשלמים⁶⁵.

⁶² רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק י הלכה ו

⁶³ בנאכלין לשני ימים ולילה אחד לא עשו הרחקה עד חצות דניכר הוא שקיעת החמה אבל בלילה אינו ניכר כ"כ התוספות בס"פ איזהו מקומן (דף נ"ז ב) מל"מ שם הלכה ח

⁶⁴ הרמב"ם בפירושו עה"ת (ויקרא ז' ט"ז) כתב מפשט הכתוב דעיקר מצותו שיהא נאכל ביום זביחתו, רק אם נותר למחרתו יאכל יעו"ש, וראייתו מהתו"כ (צו י"ב, י"א) אינו מוכרח, דפירוש שיכול שיהא המצוה להותירו ולאוכלו בשני הימים, ת"ל והנותר, אם הותר הותר, אבל מצותו שיהא כל הזמן. אמנם נ"ל דבזה פליגי הרז"ה עם הראב"ד בפרק תמיד נשחט (פסחים י"ח ע"ב בדפי הרי"ף) לרז"ה בן ברוקא, דמחוסר כפורים בשאר ימות השנה מובל ואוכל בקדשים לערב, דפירוש הרז"ה בקדשים של ערב, היינו שהשלמים הן של אתמול, אבל בשלמים דהיום דיכול לאוכלן למחר לא שרינן ליה להביא אחר התמיד, משום דמצותו שיהא נאכל כל זמנו שיהא. והראב"ד בהשגותיו מפרש דאוכל לערב, אבל השלמים הן של היום, שיכול לאוכלן למחר, ובכ"ז שרינן ליה להביא קרבנו אחר התמיד כדי שיאכל לערב, ומעמו משום דעיקר מצותו שיהא נאכל ביום זביחתו, ורק אם נותר למחר אוכלו למחר, לכך שרינן ליה לעבור על עשה דהשלמה, ושיטת רבינו מורה כהרז"ה, והראב"ד דעתו כהרמב"ם. והנה להרמב"ם א"ש מה דלא עשו חכמים סייג בקדשים הנאכלים לשני ימים להיאכל עד חצות (ברכות ב' ע"א), כיון דעיקר מצותו ביום ראשון, ודוק. או"ש שם

⁶⁵ וצ"ע אמאי לא הביא רבינו הלימוד דגמ' דידן ועוד יש להקשות שהרי הביאו פרק הלכה ה גבי בכור על פי הגמ' זבחים נו – נו ובגמ' הכא "שאר בשר הבכור נאכל לכהנים ולנשיהם ולבנותיהם כשלמים שהרי נאמר בו (במדבר יח פסוק יח) וקשרם יתיה לך פתחה התנופה וקשוק ה'מין לך יתיה", והוה לי לומר נמי וכשם שהכהנים אוכלים שלמים לשני ימים ולילה כך הבכור. ועיין שהם וישפה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

